

PRESSEMELDING

STORTINGSMELDINGEN OM VINDKRAFT: NOEN FORELØPIGE SYNSPUNKTER FRA LA NATUREN LEVE 21. JUNI 2020

<https://lanaturenleve.no>

19. juni la regjeringen frem sin stortingsmelding om vindkraft på land i Norge. La Naturen Leve er skuffet og overrasket over meldingens mangel på helhetstenkning og faglig kvalitet.

Den fremstår som svaret på et bestillingsverk: Hvordan kan norsk vindkraftutbygging fortsette omtrent som før, men med mindre lokal motstand og færre konflikter? Og det var faktisk den bestillingen NVE fikk våren 2019 og som de svarte på i en rapport fra januar 2020:

Rapport, bokmål – NVE.

Stortingsmeldingen er langt på vei en blåkopi av denne rapporten. Det er mildt sagt uheldig at NVE, som i årevis er blitt kritisert av norske fagmiljøer (f. eks. fylkesmenn, Miljødirektoratet og Fridtjof Nansens Institutt) og av en rekke naturvernorganisasjoner for sin behandling av vindkraftkonsesjoner, skal stå for analysen av egen virksomhet og foreslå endringer. Vi er ganske sikre på at dersom vurderingen av norsk vindkraftutbygging, og grunnlaget for den, var foretatt av en uavhengig forskningsinstitusjon, ville konklusjonene, og dermed meldingen, sett annerledes ut.

Våre synspunkter kan oppsummeres slik:

1. Regjeringen legger til grunn at vindkraft skal være en viktig del av norsk kraftforsyning i tiår fremover. Med dette utgangspunktet er det selvsagt bra at konsesjonsprosessen strammes inn, at det legges opp til regionale vurderinger og at kommunenes rolle styrkes – selv om vi savner mål og konkrete krav til hva vurderingene skal inneholde når det f.eks. gjelder støykrav, naturmangfoldloven og dens mange bestemmelser, og hvilken vekt samiske interesser skal gis. Kommunenes rolle kunne også styrkes vesentlig ved at saksbehandlingen i vindkraftsaker gikk etter plan- og bygningsloven, ikke energiloven. Men viktigst: Meldingen drøfter ikke det helt grunnleggende spørsmålet: Er mer vindkraft overhodet nødvendig i vannkraftlandet Norge?
2. Dette spørsmålet har ett svar: NEI! Det er påvist av sentrale forskningsmiljøer ved NTNU at vi vil få mer enn nok kraft i årene fremover. Særlig viktig vil det være med en kraftfull satsing på energieffektivisering/sparing, der det ansås et potensial på minst 40 TWh. Dette nevnes knapt i meldingen. Heller ikke gis en faglig holdbar fremstilling av potensialet ved oppgradering/utvidelse (O/U) av eksisterende vannkraftverk. Slik O/U vil i bare begrenset grad medføre naturinngrep. Kombinert med allerede store kraftoverskudd (ca. 15 TWh årlig) og økende nedbør, vil det være rikelig med kraft til å dekke den nødvendige elektrifisering av Norge og til å gi viktige klimabidrag til våre europeiske samarbeidspartnere.
3. Det er derfor oppsiktsvekkende at meldingen sier: *Det er fortsatt mulig å bygge ut og oppruste deler av vannkraften, men det er vindkraft som i dag utgjør det største potensialet for ny fornybar kraftproduksjon i Norge.*

Påstanden bygger bl. a. på premisset om at utvidelser av vannkraftverk gir for store miljøvirkninger. For det første avvises dette av NTNU-miljøet, ref. pkt. 3 ovenfor, for det andre

drøftes ikke med ett ord de omfattende naturødeleggelsene vindindustrien innebærer. Det er en gedigen logisk brist å avvise utvidelse av vannkraftverk med begrunnelse i naturødeleggelser og samtidig gå inn for vindindustri. Her setter vi inn et bilde fra den pågående byggingen av Tonstad vindkraftverk. Det viser med all tydelighet realitetene når vindindustri bygges i uberørt natur og i norsk topografi:

4. Det sies i meldingen: *Utbyggingen legger grunnlag for arbeidsplasser, og industri- og næringsutvikling basert på våre fornybare ressurser.*

Dette er en påstand med svært tynn dokumentasjon og i strid med både erfaringer og norsk forskning, f. eks. nylige resultater fra Norges Handelshøyskole. Vi leser da også en helt annen versjon senere i meldingen (s. 56): *I driftsfasen er verdiskapingen typisk knyttet til eieroppfølging, administrasjon, kraftomsetning og forsikringer.*

5. Meldingen forventer at kommuner og fylkeskommuner skal gi gode miljømessige vurderinger. Det angis ingen kilder som underbygger denne forventningen. Vi minner dessuten om at regjeringen tidligere har vingeklippet fylkesmannens innsigelsesadgang i miljøraker. Erfaring og forskning viser snarere en gjennomgående neglisjering/ nedprioritering av miljø/naturverdier i forhold til næringsinteresser. Det er også slik at NVE gjennomgående vektlegger slike verdier svært lavt. Det er derfor mennesker i de berørte lokalsamfunn fortviler over tapt natur og ødelagt livskvalitet – uten å bli hørt.
6. Hensynet til samlet økologisk belastning og føre-var-prinsippet ved mangelfull kunnskap er ikke drøftet seriøst. Dette gjelder ikke minst for trekkende bestander av fugl og flaggermus; grupper som allerede viser til dels dramatisk bestandsnedgang i mange av de berørte områdene.

7. Meldingen gir ingen klargjøring av NVEs rolle som fagorgan. Vi ser at NVE ofte markedsfører vindkraft vel så ivrig som utbyggerne. Det kan ikke være NVEs rolle. At NVE samtidig bygger sine avgjørelser på konsekvensutredninger foretatt av konsulentfirmaer som dels er medlemmer, dels styremedlemmer i vindkraftforeningen NORWEA, viser manglende forståelse for habilitetsproblematikken og gir konsesjonsbehandlingen et betydelig troverdighetsproblem. (Gjelder Multiconsult, Rambøll og Norconsult).
8. En stor svakhet ved meldingen er at den ikke tar opp et spørsmål kommunepolitikere og lokalbefolkning har vært svært opptatt av: Avviklingsfasen. Hva skjer hvis et vindkraftverk går konkurs eller nedlegges? Dagens konsesjonsregime forutsetter at utbygger stiller garanti for opprydding og tilbakeføring i løpet av det 12. driftsåret – men sier ingenting om det økonomiske ansvaret ved konkurs eller nedleggelse før dette. Det stilles heller ingen krav til garantiens form, innhold eller størrelse. Med dagens eierstruktur i norske vindkraftverk, der de aller fleste eies av utenlandsk kapital med uoversiktlige eierforhold i såkalte skatteparadis, er det ingen selvfølge at opprydding ved konkurs eller nedleggelse blir noen enkel affære. La Naturen Leve har gjentatte ganger skriftlig og muntlig tatt disse spørsmålene opp med NVE og OED, uten å få gehør.

La Naturen Leve vil senere, i forbindelse med Stortingets behandling, gi en grundigere vurdering av stortingsmeldingen.

Vi håper denne pressemeldingen vekker interesse og gir grunnlag for oppfølging.

Undertegnede er tilgjengelig for kommentarer og utdypinger på e-post m-jas@online.no eller telefon 900 89 570.

Vennlig hilsen
Marino J. Ask, styreleder

La Naturen Leve